

Nr 155.

Av herrar **Dahlén** och **Håstad**, *angående ändrad lydelse av 2 § 2:o lagen den 26 maj 1909 (nr 38) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt m. m.*

1947 års riksdag vidtog vissa förändringar i lagen om Kungl. Maj:ts regeringsrätt. Sålunda beslöts att besvär i mål angående tillämpning av 1946 års lag om folkpensionering ävensom lagarna om särskilda barnbidrag till änkers och invaliders m. fl. barn och om bidrag till änkor och änklingar med barn skulle avgöras av Kungl. Maj:t i statsrådet. Hittills hade gällt, att mål angående folkpensionering, invalidunderstöd och barnbidrag prövats enligt regeringsrättslagen av regeringsrätten. Statsrådet och chefen för justitiedepartementet anförde i propositionen (nr 317) härom följande:

Vidare har Kungl. Maj:t på hemställan av chefen för socialdepartementet beslutat avlåta proposition till årets riksdag med förslag till lag om särskilda barnbidrag till änkers och invaliders m. fl. barn, vilken lag avses skola den 1 januari 1948 träda i stället för lagen den 18 juni 1937 om barnbidrag. I fråga om besvär hänvisar förslaget till folkpensioneringslagens bestämmelser. Vid behandlingen i statsrådet av dessa båda frågor har chefen för socialdepartementet ansett, att besvär över pensionsstyrelsens beslut i ärenden angående folkpension och särskilda barnbidrag borde prövas av Konungen i statsrådet. Till denna uppfattning har jag anslutit mig. I enlighet härmed förordar jag att mål angående folkpensionering, invalidunderstöd och barnbidrag uteslutas ur 2 § 2:o regeringsrättslagen.

Andra lagutskottet behandlade propositionen. Dess majoritet kom till det resultatet, att en överflyttning av detta slag av ärenden från regeringsrätten till Kungl. Maj:t inte var berättigad. Utskottet anförde i sitt utlåtande nr 48:

Enligt utskottets mening ha tillräckliga skäl icke anförts för avsteg från de hittills tillämpade principerna för fördelning av besvärsmål mellan Kungl. Maj:t i statsrådet och regeringsrätten. Hänsyn till regeringsrättens arbetsbörda och önskvärdheten av att mål angående folkpensionering, barnbidrag och bidrag till änkor och änklingar med barn snabbt avgöras kunna måhända dock motivera att målens prövning flyttas från regeringsrätten till Kungl. Maj:t i statsrådet. Härom kräves närmare utredning. Måhända skulle emellertid den lämpligaste lösningen av frågan vara inrättandet av en socialförsäkringsöverdomstol, som då skulle kunna vara högsta instans även för de mål, varom här är fråga.

Enligt utskottets mening har det sociala reformarbetet nu fortskridit så långt, att inrättandet av en för olika socialförsäkringsgrenar gemensam högsta prövningsinstans bör allvarligt övervägas. En utredning av denna fråga bör ske snarast möjligt. I avbidan på resultatet av utredningen synes regeringsrätten fortfarande böra vara högsta instans för här ifrågavarande mål.

Av nu anförda skäl föreslår utskottet, att det genom propositionen nr 318

framlagda förslaget kompletteras med bestämmelser om att mål angående folkpensionering, barnbidrag och bidrag till änkor och änklingar med barn skola tillhöra regeringsrättens prövning.

Reservanter i utskottet anslöt sig till propositionens uppfattning.

I debatterna i kamrarna anfördes som skäl mot utskottets uppfattning, att det vore önskvärt att departementschefen hade möjlighet att under någon tid följa lagtillämpningen och medverka till en riktig prejudikatbildning speciellt i fråga om folkpensionslagen. Detta motiverade, bl. a. enligt dåvarande socialminister Möller, att regeringsrätten fräntoges behandlingen av dessa besvärsmål. Men, yttrade socialministern, »jag har inte tänkt mig, att vi för evig tid skulle behålla besvärsrätten hos departementet».

Kamrarna följde reservanternas yrkande.

Utan att i detta sammanhang beröra den bakom detta spörsmål liggande principfrågan synes oss nu skäl föreligga att ånyo resa frågan om var dessa besvär skall anföras, hos Kungl. Maj:t i statsrådet eller hos regeringsrätten. Den utväg utskottet närmast tänkt sig som den lämpliga, en socialöverdomstol, har inte kommit till stånd. Den nära kontakt med lagtillämpningen, som anförts som skäl för propositionens förslag, torde väl nu ha ägt rum, i vart fall för de större lagstiftningskomplexen, folkpensionslagen och lagen om barnbidrag. Lagen om bidrag till änkor och änklingar med barn kan tänkas undergå förändring, men det torde knappast finnas skäl nog mot en överflyttning av besvärsmålen handläggning. Enligt vår uppfattning synes alltså tiden vara inne för en överflyttning av dessa mål. Med hänvisning till vad som anförts hemställas,

att riksdagen måtte för sin del antaga följande förslag till

Lag

angående ändrad lydelse av 2 § 2:o lagen den 26 maj 1909 (nr 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt.

2:o) mål om beslut — — — angående skolväsendets anordnande;

mål angående folkpensionering;

mål angående bidrag till änkor och änklingar med barn;

mål angående barnbidrag;

mål angående bidragsförskott — — — till barn;

Denna lag träder i kraft omedelbart.

Stockholm den 26 januari 1954.

Olle Dahlén.

Elis Håstad.